

रोल नं.

SERIES – 10/2007/2

Subject Code No. 210/1

- इस प्रश्न-पत्र में 90 बहुवैकल्पिक प्रश्न दिए गए हैं। प्रत्येक प्रश्न का एक अंक है। सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
- उत्तर पत्रक पर विवरण लिखने/उत्तर देने के लिए केवल काले/नीले बॉल प्वाइन्ट पेन का प्रयोग करें।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 12 हैं।
- प्रश्न-पत्र का उत्तर लिखने से पहले परीक्षार्थी यह सुनिश्चित कर लें कि उन्हें पूर्ण एवं सही प्रश्न-पत्र दिया गया है अथवा नहीं। परीक्षा के उपरान्त इस विषय में कोई भी शिकायत, यदि कोई हो, नहीं सुनी जाएगी।
- प्रश्न-पत्र में बाएँ हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र ओ.एम.आर. पर लिखें।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए पेपर कोड नम्बर को छात्र ओ.एम.आर. पर लिखें।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में 90 प्रश्न हैं।
- अपठित उत्तर या ऐसे उत्तर, जिन्हें काटा या बदला गया है, निरस्त कर दिए जाएँगे।
- दिए गए 4 विकल्पों में से परीक्षार्थी को प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही विकल्प चुनना है।
- परीक्षार्थी उत्तर पत्रक पर अपना अनुक्रमांक अंकों के साथ-साथ गोले में भी भरें।
- परीक्षार्थी अपना रोल नं. प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।

संस्कृत

SEMESTER-I (Objective Type)

समय : 1½ घंटे

पूर्णांक : 90

अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तरेषु उचितं उत्तरं चिनुत-

अस्माकं देशः भारतवर्षमस्ति। भारतं अस्माकं जन्मभूमिरस्ति, इदमेव अस्माकं कर्मभूमिः पुण्यभूमिः च वर्तते। भारतवर्षं पुरा आर्यावर्तोऽपि कथ्यते स्म। अस्य देशस्य उत्तरस्यां दिशि शैलराजो हिमालयः वर्तते। स गिरिराजः प्रहरीवत् दृश्यते। भारतस्य दक्षिणतश्च रत्नाकरो विद्यते।

1. अस्माकं देशः कः अस्ति
(A) दिल्ली (B) भारतवर्षम्
(C) मुम्बई (D) कोलकाता
2. भारतं अस्माकं का अस्ति
(A) जन्मभूमिः (B) माता (C) भगिनी (D) कनिष्ठा
3. भारतवर्ष पुरा किं कथ्यते स्म
(A) हस्तिनापुरः (B) भारतवर्षः (C) आर्यावर्तः (D) इन्द्रप्रस्थः
4. अस्य देशस्य उत्तरस्यां दिशि कः वर्तते
(A) विन्ध्याचलः (B) रत्नाकरः (C) हेमकूटः (D) हिमालयः
5. भारतस्य दक्षिण दिशायाम् कः वर्तते
(A) रत्नाकरः (B) गंगा (C) यमुना (D) गोदावरी

अस्ति भागीरथीतीरे गृध्रकूटनाम्नि पर्वते महान् पर्कटीवृक्षः। तस्य कोटरे देवदुर्विपाकात् गलित-नखनयनो गृध्रः प्रतिवसति। अथ कृपया तज्जीवाय तद्वृक्षवासिनः पक्षिणः स्वाहारात् किञ्चित् किञ्चदुद्धृत्य तस्मै ददाति, तेनासौ जीवति, तेषां शावकानां रक्षां च करोति। अथ कदाचित् दीर्घकर्णनामा मार्जारः पक्षिशावकान् भक्षयितुम् तत्रागतः।

6. पर्वतस्य किं नाम आसीत्
(A) चित्रकूट (B) गृध्रकूट (C) हेमकूट (D) विन्ध्य
7. वृक्षस्य कोटरे कः प्रतिवसति स्म
(A) काकः (B) चिटिका (C) गृध्रः (D) शुकः
8. गृध्रः केषां रक्षां करोति स्म
(A) शावकानां (B) पक्षिणां (C) वृक्षानां (D) पशूनाम्
9. तत्र कदाचित् कः आगतः
(A) कुक्कुरः (B) गृध्रः (C) अश्वः (D) मार्जारः

10. मार्जारस्य किं नाम आसीत्
 (A) दीर्घदन्तः (B) दीर्घकर्ण (C) दीर्घमुखः (D) दीर्घकण्ठः
- विकासः नैनीतालस्थे एकस्मिन् विद्यालये पठति। सः छात्रावासात् अमेरिका-वास्तव्यं मित्रं जोसेफं नैनीतालविषये पत्रम् एकं लिखति। तस्मिन् पत्रे रिक्तस्थानस्य पूर्यर्थं उचित-शब्दं/कोष्ठके कृष्णं कुरु।
11. छात्रावासः _____
 (A) भीमतालः (B) तल्लीतालः (C) मल्लीतालः (D) नैनीतालः
12. प्रिय _____ जोसेफ
 (A) मित्रः (B) शत्रुः (C) भ्राता (D) तात
13. अद्य एव _____ हिमपातः आरभत
 (A) नद्याम् (B) कक्षे (C) अत्र (D) विद्यालये
14. अत्र _____ एकं विशेषं आकर्षणस्थलम् अस्ति
 (A) यमुना (B) नैनीसरः (C) गंगा (D) उत्तरांचलः
15. अत्र _____ दृश्यानि मनोरमाणि सन्ति
 (A) प्राकृतिक (B) चलचित्राणि
 (C) रेखाचित्राणि (D) तैलचित्राणि
- अधोलिखितानां संवादानां पूर्यर्थं प्रदत्तेषु शब्देषु चित्वा उचितं उत्तरं कोष्ठके कृष्णं कुरु।
16. सुधाकरः = नमस्ते _____ भवान्। उपविशतु
 (A) पठतु (B) पश्यतु (C) आगच्छतु (D) गच्छतु
17. अतिथिः = _____ तावत्। भवतः पितृ महोदयः गृहे अस्ति किम्
 (A) गच्छामि (B) आगच्छामि (C) पिबामि (D) उपविशामि
18. सुधाकरः = न, स तु _____ रुग्णेभ्यः दुग्धं दातुं गतः
 (A) विद्यालयं (B) चिकित्सालयं (C) गृहं (D) आपणं

19. अतिथिः = किं सः _____ तत्र गच्छति
(A) प्रतिदिनं (B) प्रतिपलं (C) प्रतिवर्षं (D) प्रतिमासं

20. सुधाकरः = सः ततः एव _____ प्रति गमिष्यति
(A) मेघालयं (B) कार्यालयं (C) आपणं (D) गृहं

चित्राधारित वाक्येषु रिक्तस्थान पूर्त्यर्थं प्रदत्तेषु शब्देषु चित्वा उचितं उत्तरं कोष्ठके कृष्णं कुरु।

21. इदं कस्य चित्रं जास्त

- (A) ग्रीष्म ऋतोः (B) शरद् ऋतोः
(C) वर्षा ऋतोः (D) वसन्त ऋतोः

22. आकाशे के शोभन्ते

- (A) पुष्पाः (B) खगाः
(C) पत्राः (D) मेघाः

23. बालकाः कर्गदनौका कुत्र तारयति

- (A) जले (B) मार्गे (C) आकाशे (D) पत्रे

24. एका बालिका _____ आतपत्रं धारयति
(A) मुखे (B) शिरसि (C) चरणे (D) अंगुल्याम्

25. मण्डूकाः _____ सन्ति
(A) जले (B) हस्ते (C) नौकायाम् (D) आकाशे

अधोलिखितेषु सन्धिं, सन्धि-विच्छेदं वा कृत्वा उचित उत्तरं कोष्ठके कृष्णं कुरु।

26. जलागमः
(A) जला + आगमः (B) जल + आगमः
(C) ज + लागमः (D) जलाग + मः

27. कवि + इन्द्रः
(A) कविन्द्रः (B) कवेन्द्रः (C) कवीन्द्रः (D) कवैन्द्रः

28. मात्रादेशः
(A) मात्रा + आदेशः (B) मात्र + आदेशः
(C) मात्रा + देशः (D) मातृ + आदेशः

29. तल्लीनम्
(A) तत् + लीनम् (B) तल् + लीनम्
(C) त + ल्लीनम् (D) तल्ली + नम्

30. नीरोगः
(A) नी + रोगः (B) निर् + रोगः
(C) नीर् + ओगः (D) नीरो + गः

31. रामम् + वन्दे
(A) रामम् वन्दे (B) रामङ्गन्दे
(C) रामं वन्दे (D) रामव्वन्दे

32. सः + अहसत्
(A) सो अहसत् (B) साहसत्
(C) ससहत् (D) सोऽहसत्

33. पर्वतौ + इव
(A) पर्वताविव (B) पर्वतौ इव
(C) पर्वत वाविव (D) पर्वततविव
34. घं + टा
(A) घम्टा (B) घण्टा
(C) घन्टा (D) घङ्टा
35. तच्छान्तिः
(A) त + शान्तिः (B) तच् + शान्तिः
(C) तत् + शान्तिः (D) तच् + छान्तिः
- अधोलिखितानां पदानां समासं अथवा विग्रहं कृत्वा उचितं उत्तरं चिनुत।
36. वृक्षमूलम्
(A) वृक्षस्य मूलम् (B) वृक्षे मूलम्
(C) वृक्षेण मूलम् (D) वृक्षात् मूलम्
37. आपणगतम्
(A) आपणाय गतम् (B) आपणे गतम्
(C) आपणं गतम् (D) आपणि गतम्
38. भोजनसामग्री
(A) भोजनस्य सामग्री (B) भोजनं सामग्री
(C) भोजनेन सामग्री (D) भोजनाय सामग्री
39. जनहितम्
(A) जनानां हितं (B) जनेभ्यः हितम्
(C) जनेषु हितं (D) जनस्य हितम्

40. जीवनरक्षा
 (A) जीवनाय रक्षा (B) जीवने रक्षा
 (C) जीवनस्य रक्षा (D) जीवनेन रक्षा
41. जलं ददाति इति
 (A) जलदायी (B) जलदा
 (C) जलपायी (D) जलदः
42. न एके इति
 (A) न एके (B) अनेके (C) नेके (D) नैके
43. त्रयानां लोकानां समाहारः
 (A) त्रिलोकी (B) त्रयलोकाः
 (C) त्रयलोकी (D) त्रिलोकाः
44. नीलगगनम्
 (A) नीलं गगनम् (B) नीलं गगनं च
 (C) नीलं गगनं यस्य सः (D) नीलौ गगनौ च
45. दश आननानि यस्य सः (रावणः)
 (A) दशाननम् (B) दशाननानि
 (C) दशं च आननं च (D) दशाननः
- अधोलिखितानां पदानां प्रकृति-प्रत्ययौ पृथक्-पृथक् कृत्वा उचितं उत्तरं कोष्ठके कृष्णं कुरु।
46. पूजनीयः
 (A) पूज + नीय (B) पूज् + अनीय
 (C) पू + जनीय (D) पूजन + ईय
47. गच्छन्
 (A) गत् + छन् (B) गच्छ् + न
 (C) गम् + छन् (D) गम् + शत्

48. लभमानः

- (A) लभ् + शानच् (B) लभ + शानच्
(C) लभ + मानः (D) लभमा + नः

49. धन + इनि

- (A) धनेन (B) धनिन (C) धनी (D) धन + इन

50. सामाजिकः

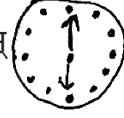
- (A) सामाज + ठक् (B) साम + आजिकः
(C) समाज + ठक् (D) सामा + जिकः

घटिका-चित्र-सहाय्येन प्रदत्तेषु समयेषु उचितं समयं कोष्ठके कृष्णं कुरु।

51. (A) सार्धदशवादनम् (B) षड्वादनम्
(C) सपाददशवादनम् (D) पादोनदशवादनम्

52. (A) द्वादशवादनम् (B) सपादद्वादशवादनम्
(C) चतुर्वादनम् (D) सार्धद्वादशवादनम्

53. (A) सार्धत्रिवादनम् (B) सपादपञ्चवादनम्
(C) चतुर्वादनम् (D) पञ्चवादनम्

54. (A) द्वादशवादनम् (B) पादोनद्वादशवादनम्
(C) सपाद-अष्टवादनम् (D) अष्टवादनम्

55. (A) षड्वादनम् (B) द्वादशवादनम्
(C) सार्धषड्वादनम् (D) सप्तवादनम्

उचितं अव्ययं गृहीत्वा रिक्त स्थानस्य पूर्तिं कुरु।

56. वयम् अपि पुष्पाणि _____ सदा प्रसन्नाः भवेय
(A) उच्चैः (B) अपि (C) तत्र (D) इव
57. _____ वृक्षाः रक्षणीयाः
(A) मा (B) विना (C) नूनम् (D) कुत्र
58. कोलाहलं _____ कुरु
(A) मा (B) अत्र (C) सर्वत्र (D) उच्चैः
59. सिंहः _____ गर्जति
(A) उच्चैः (B) शनैः (C) मा (D) अतः
60. गजः _____ चलति
(A) उच्चैः (B) शनैः शनैः
(C) इव (D) नूनम्

उचित-संख्या-शब्दं गृहीत्वा रिक्त स्थानस्य पूर्तिं कुरु।

61. मम विद्यालयः _____ आदर्शः विद्यालयः अस्ति
(A) एकम् (B) एकः (C) एका (D) एकेन
62. _____ सहायकानि द्वाराणि सन्ति
(A) त्रीणि (B) तिस्रः (C) त्रयः (D) त्रयम्
63. भाषाणाम् अपि _____ विभागाः सन्ति
(A) चतस्रः (B) चत्वारि (C) चत्वारम् (D) चत्वारः
64. अस्मिन् विद्यालये _____ क्रीडाक्षेत्रे स्तः
(A) द्वौ (B) द्वे (C) द्वयम् (D) द्वि

65. उद्याने _____ आप्रवृक्षः अस्ति
(A) एकम् (B) एका (C) एके (D) एकः

आचार्यात्पादमादत्ते, पादं शिष्यः स्वमेधया ।
कालेन पादमादत्ते, पादं सब्रह्मचारिभिः ॥

66. अयं श्लोकः कस्मात् पाठात् गृहीतः
(A) तपस्य प्राधान्यम् (B) वाङ्मयं तपः
(C) तपोपयोगिता (D) किं किम् उपादेयम्

67. शिष्यः आचार्यात् किं आदत्ते
(A) बलम् (B) पाठम् (C) पादम् (D) ज्ञानम्

68. 'कालेन' पदे का विभक्ति
(A) तृतीया (B) सप्तमी
(C) चतुर्थी (D) पञ्चमी

तेषां मेषाणां मध्ये एको मेषः जिह्वालोलुपतया अहर्निशं महानसं प्रविश्य यत् पश्यति तद् भक्षयति ।

69. महानसं कः प्रविशति स्म
(A) अश्वः (B) मेषः
(C) सूपकारः (D) भूपतिः

70. महानसं प्रविश्य मेषः किं करोति स्म
(A) शेते स्म (B) नृत्यति स्म
(C) भक्षयति स्म (D) पिबति स्म

तस्य वचनं अश्रद्धेयं मत्वा मदोद्धताः कपयः प्रहस्य अवदन् ।

71. कपयः प्रहस्य किं अकुर्वन्
(A) अहसन् (B) अकुर्वन्
(C) अपठन् (D) अवदन्

- कः पथ्यतरः ? धर्मः, कः शुचिरिह ? यस्य मानसं शुद्धम् ।
72. अयं श्लोकः कस्मात् पाठात् संकलितः
(A) किं उपादेयम् (B) किं अपादेयम्
(C) किं किम् उपादेयम् (D) गुरोः उपदेशः
73. यस्य मानसं शुद्धं, सः किं कथ्यते
(A) शुचिः (B) धर्मः (C) पण्डितः (D) सत्यः
राज्ञि एवं विचारयति सति तस्य दानशीलतां परीक्षितुं देवाधिपतिः शक्रः नेत्रहीनयाचकस्य रूपं धारयित्वा तत्पुरतः अवदत् ।
74. राज्ञि दानशीलतां परीक्षितुं कः आगतः
(A) राजा (B) वैद्यः (C) बोधिसत्वः (D) शक्रः
75. शक्रः कस्य पुरतः आगच्छत्
(A) बोधिसत्वस्य (B) राज्ञः
(C) वैद्यस्य (D) महीपालस्य
76. नृपतेः पुत्राः _____ सह क्रीडति स्म
(A) मेषैः (B) सूपकारैः
(C) वानरैः (D) कपिभिः
77. एक मेषः जिह्वालोलुपतया _____ प्रविशति स्म
(A) कक्षं (B) महानसं
(C) विद्यालयं (D) अश्वशालां
78. मेषेण सह कस्य कलहः अभवत्
(A) सूपकाराणाम् (B) अश्वानाम्
(C) मेषाणाम् (D) वानरानाम्
79. के रसनास्वाद लुब्धाः आसन्
(A) अश्वाः (B) बालकाः (C) वाचकाः (D) कपयः

80. वहिना जाज्वल्यमानशरीरः मेषः _____ प्रविश्य भूमौ अलुठत्
(A) महानसं (B) हयशालाम्
(C) राजभवनम् (D) भूमौ
अर्थः सह मेलनम् कुरु।
81. वदनम्
(A) मुखम् (B) करम् (C) शिरम् (D) हस्तम्
82. वाणी
(A) देवी (B) वाक् (C) माता (D) दुर्गा
83. भारती
(A) लक्ष्मी (B) यमुना (C) सरस्वती (D) गंगा
84. शुश्रूषा
(A) श्रोतुं इच्छा (B) गातुं इच्छा
(C) शयनाय इच्छा (D) गन्तुं इच्छा
विलोमपदैः सह मेलनम् कुरु।
85. अवद्यम्
(A) वद्यम् (B) न वद्यम् (C) अनवद्यम् (D) अ वद्यम्
86. विरोधः
(A) सेवा (B) मैत्री (C) दानम् (D) त्यागः
87. वार्द्धक्यम्
(A) कैशौर्यम् (B) बाल्यम् (C) वानप्रस्थम् (D) यौवनम्
88. सततम्
(A) सदैव (B) प्रातःकाले (C) कदाचित् (D) रात्रौ
89. कार्यम्
(A) आकार्यम् (B) कर्तुम् इच्छा (C) करणीयम् (D) अकार्यम्
90. त्यागी
(A) ग्राही (B) त्याग कर्तुम् इच्छा
(C) त्यागकर्ता (D) स्नानाय इच्छा